

Головний редактор:

Клименко А. П.,
ректор Чорноморського державного
університету імені Петра Могили, д.т.н.,
професор, Заслужений діяч науки і
техніки України, Президент Асоціації
університетів України

Заступники головного редактора:

Федоренко В. Г.,
д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки
України, академік УАН
Смеллянов В. М.,
д.держ.упр., професор, директор Інституту дер-
жавного управління Чорноморського державного
університету імені Петра Могили

Відповідальний секретар:
Кучеренко Г. Б.

Члени редакційної колегії:

Антонова А. В., д.держ.упр., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту Чорноморського державного університету імені Петра Могили
Бакуменко В. Д., д.держ.упр., професор, проректор з наукової роботи Академії муніципального управління
Бистряков І. К., д.е.н., професор, завідувач відділу ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»

Великий Ю. В., д.е.н., професор кафедри обліку і аудиту Чорноморського державного університету імені Петра Могили
Гайдучий І. П., к.е.н., науковий співробітник науково-дослідної лабораторії менеджменту ФММ НТУУ «КПІ»
Горлачук В. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри Чорноморського державного університету імені Петра Могили
Дацій Н. В., д.держ.упр., доцент, професор кафедри Академії муніципального управління

Дацій О. І., д.е.н., професор, заслужений працівник освіти України

Денисенко М. П., д.е.н., професор, професор кафедри Київського національного університету технологій та дизайну
Анджей Стельмах, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних систем Університету імені Адама Міцкевича (м.Познань, Польща)

Тадеуш Валлас, доктор політичних наук, професор, декан факультету політичних наук та журналістики Університету імені Адама Міцкевича (м.Познань, Польща)

Джерзі Бабяк, доктор політичних наук, професор, заступник декана факультету політичних наук та журналістики Університету імені Адама Міцкевича (м.Познань, Польща)

Івашова А. М., д.держ.упр., професор, завідувач кафедри Академії митної служби України

Кальниш Ю. Г., д.держ.упр., с.н.с., професор кафедри парламентаризму та політичного менеджменту Національної академії державного управління при президентіві України

Коваль Г. В., д.держ.упр., завідувач кафедри, професор кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки Чорноморського державного університету імені Петра Могили

Кузьменко О. Б., д.е.н., професор, заступник декана Чорноморського державного університету імені Петра Могили

Кураташвілі А. А., д.е.н., професор факультету Бізнестехнологій, Грузинський технічний університет (Тбілісі, Грузія), Академік і Віце-Президент Міжнародної Академії соціально-економічних наук, Міжнародної Академії політичного менеджменту, Міжнародної Академії Юридичних наук, дійсний член Нью-Йоркської Академії наук

Плеханов А. О., д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри державної служби Чорноморського державного університету імені Петра Могили

Савченко О. Ф., д.е.н., професор, професор кафедри Полтавського університету економіки та торгівлі

Сиченко В. В., д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри Дніпровського державного аграрного університету

Сорока С. В., д.держ.упр., професор кафедри місцевого самоврядування, регіонального розвитку та політичної аналітики Чорноморського державного університету імені Петра Могили

Сорока М. П., д.держ.упр., професор, народний депутат України

Федоренко С. В., доцент кафедри інформаційних систем і технологій ІПК ДСЗУ, академік академії будівництва України, к.т.н., доцент

Чорна А. О., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів оподаткування і підприємництва Вінницького інституту конструювання одягу та підприємництва

ІНВЕСТИЦІЇ:

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 20 жовтень 2018 р.

Журнал засновано у січні 2002 року.

Виходить 2 рази на місяць.

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з ЕКОНОМІКИ

(наказ Міністерства освіти і науки України № 747 від 13.07.2015)

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

— Index Copernicus (IC);

— SIS;

— Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 17597-6447ПП від 29.03.2011 року

ISSN 2306-6814

Передплатний індекс: 23892

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 537-14-33

Тел./факс: (044) 458-10-73

E-mail: economy_2008@ukr.net

www.investplan.com.ua

Засновники:

Чорноморський державний університет імені

Петра Могили,

ТОВ "ДКС Центр"

Видавець:

ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Чорноморського державного університету імені Петра Могили 25.10.18 р.

Підписано до друку 25.10.18 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 19,9.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 2510/2.

Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

© ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД, 2018

Головний редактор:

Клименко А. П.,
ректор Чорноморського державного
університету імені Петра Могили, д.т.н.,
професор, Заслужений діяч науки і
техніки України, Президент Асоціації
університетів України

Заступники головного редактора:

Федоренко В. Г.,
д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки
України, академік УАН

Ємельянов В. М.,
д.держ.упр., професор, директор Інституту дер-
жавного управління Чорноморського державного
університету імені Петра Могили

Бистряков І. К.,
д.е.н., професор, завідувач відділу ДУ «Інститут
економіки природокористування та сталого роз-
витку НАН України»

Відповідальний секретар:

Кучеренко Г. Б.

Члени редакційної колегії:

Антонова А. В., д.держ.упр., професор, завідувач кафедри обліку
і аудиту Чорноморського державного університету імені Петра
Могили

Антонов А. В., д.держ.упр., доцент кафедри соціальної роботи,
управління і педагогіки Чорноморського державного університе-
ту імені Петра Могили

Бакуменко В. Д., д.держ.упр., професор, проректор з наукової
роботи Академії муніципального управління

Беглиця В. П., д.держ.упр., доцент, проректор з наукової роботи
Чорноморського державного університету імені Петра Могили

Великий Ю. В., д.е.н., професор Чорноморського державного уні-
верситету імені Петра Могили

Горлачук В. В., д.е.н., професор, завідувач кафедри Чорномор-
ського державного університету імені Петра Могили

Дацій Н. В., д.держ.упр., доцент, професор кафедри Академії му-
ніципального управління

Дацій О. І., д.е.н., професор, завідувач кафедри Академії
муніципального управління

Анджей Стельмах, доктор політичних наук, професор, завідую-
чий кафедрою політичних систем Університету імені Адама Міцке-
вича (м.Познань, Польща)

Тадеуш Валлас, доктор політичних наук, професор, декан факульте-
ту політичних наук та журналістики Університету імені Адама
Міцкевича (м.Познань, Польща)

Джерзі Бабяк, доктор політичних наук, професор, заступник де-
кану факультету політичних наук та журналістики Університету
імені Адама Міцкевича (м.Познань, Польща)

Євтушенко О. Н., д.політ.н., професор, завідувач кафедри місце-
вого самоврядування, регіонального розвитку та політичної ана-
літики Чорноморського державного університету імені Петра Мо-
гили

Івашова А. М., д.держ.упр., професор, завідувач кафедри Академії
митної служби України

Кальниш Ю. Г., д.держ.упр., с.н.с., професор кафедри парламен-
таризму та політичного менеджменту Національної академії дер-
жавного управління при президентіві України

Коваль Г. В., д.держ.упр., завідувач кафедри, професор кафедри
соціальної роботи, управління і педагогіки Чорноморського дер-
жавного університету імені Петра Могили

Кузьменко О. Б., д.е.н., професор, заступник декана Чорномор-
ського державного університету імені Петра Могили

Кураташвілі А. А., д.е.н., професор факультету Бізнестехно-
логій, Грузинський технічний університет (Тбілісі, Грузія), Ака-
демік і Віце-Президент Міжнародної Академії соціально-еко-
номічних наук, Міжнародної Академії політичного менеджменту,
Міжнародної Академії Юридичних наук, дійсний член Нью-
Йоркської Академії наук

Міщенко К. С., к. н. з держ. упр., доцент кафедри публічного
управління та адміністрування Інституту підготовки кадрів
державної служби зайнятості України

Плеханов А. О., д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри держав-
ної служби Чорноморського державного університету імені Пе-
тра Могили

Савченко О. Ф., д.е.н., професор, професор кафедри Полтавсько-
го університету економіки та торгівлі

Сиченко В. В., д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри Дніпров-
ського державного аграрного університету

Сорока С. В., д.держ.упр., професор кафедри місцевого самовря-
дування, регіонального розвитку та політичної аналітики Чорно-
морського державного університету імені Петра Могили

Сорока М. П., д.держ.упр., професор, народний депутат України

Стоян О. Ю., д.держ.упр., в.о. завідувача кафедри, доцент
кафедри менеджменту Чорноморського національного
університету імені Петра Могили

ІНВЕСТИЦІЇ:

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 20 жовтень 2018 р.

Журнал засновано у січні 2002 року.

Виходить 2 рази на місяць.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

*Журнал включено до переліку наукових фахових
видань України, в яких можуть публікуватися
результати дисертаційних робіт на здобуття
наукових ступенів доктора і кандидата наук з*

ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(наказ Міністерства освіти і науки України

№ 1528 від 29.12.2014)

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

- Index Copernicus (IC);
- SIS;
- Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 17597-6447ПР від 29.03.2011 року
ISSN 2306-6814

Передплатний індекс: 23892

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 537-14-33

Тел./факс: (044) 458-10-73

E-mail: economy_2008@ukr.net

www.investplan.com.ua

Засновники:

Чорноморський державний університет імені

Петра Могили,

ТОВ "АКС Центр"

Видавець:

ТОВ "АКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою
редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть
автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів
публікацій.

За зміст та достовірність реклами несе
відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Чорноморського
державного університету імені Петра Могили 25.10.18 р.

Підписано до друку 25.10.18 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 19,9.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 2510/2.

Віддруковано у ТОВ «АКС Центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

© ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД, 2018

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 20 жовтень 2018 р.

У НОМЕРІ:

Економічна наука

Мельник О. Г., Адамів М. Є., Тодошук А. В.

Митний досвід Литовської Республіки: особливості імплементації в Україні 5

Мельник О. І., Мельник А. Г., Притула А. О.

Теоретичні засади ефективної торговельної діяльності в ринкових умовах 10

Бірюк С. О., Шевчук К. Д.

Концептуалізація ефективних податкових механізмів на ринку фінансових послуг України 14

Сергєєва О. Р.

Сутність та особливості забезпечення конкурентоспроможності товару 19

Давидюк О. О., Марчук Л. Л.

Організаційно-інституційні імперативи удосконалення державного регулювання захисту економічних інтересів в аграрній сфері 23

Гайдаржийська О. М., Задерака Н. М., Тітаренко Л. І.

Відмінності в бухгалтерському обліку за МСФЗ та GAAP 29

Лазебник Ю. О., Прохорова У. А.

Інвестиційна привабливість України з погляду міжнародних рейтингів 34

Мовчаненко І. В.

Бізнес-модель: сутність та інноваційна складова 39

Дильбази Э. К.

Иностранный капитал в банковском секторе Азербайджана:
экономико-правовой аспект 44

Андрєєв М. А.

Фінансове забезпечення розробки інтелектуальних кластерів як інструмент впровадження наукоємних технологій 50

Державне управління

Олійник Н. І., Крилова І. І.

Питання атестації і сертифікації працівників у сфері водопостачання та водовідведення 55

Шамрай Н. В.

Волонтерський потенціал громадського моніторингу в системі публічних послуг 61

Новікова Н. А., Галицький О. М., Гришова Р. В.

Державні механізми регулювання соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю 66

Акімова Л. М.

Аналіз тенденцій розвитку економіки держави та їх вплив на економічну безпеку України 71

Крук С. І.

Аналіз стану організаційно-правових механізмів державного управління у сфері забезпечення національної безпеки України 76

Муц Ауай Файсал

Регуляторний вплив на інтеграцію іноземців в українське суспільство 79

Євсюков О. П.

Підтримка державної соціально-економічної безпеки в умовах глобалізації 85

Дяченко О. П., Казарян Г. Г.

Соціальне замовлення як інструмент державно-приватного партнерства в системі соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю в Україні 89

Мартишин Д. С.

Державно-управлінська проблематика в релігійній філософії ХХ століття 94

Медведчук О. В.

Про удосконалення законодавства України з питань саморегулювання 102

Образцова В. В.

Механізм стримувань та противаг у публічно-управлінських відносинах 107

INVESTYTSIYI: PRAKTYKA TA DOSVID

№ 20 / 2018

CONTENTS:

Economy

Melnyk O., Adamiv M., Todoshchuk A.

CUSTOMS EXPERIENCE OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA: PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE 5

Melnyk O., Melnyk A., Prytula A.

THEORETICAL PRINCIPLES OF EFFECTIVE TRADING ACTIVITY IN MARKET CONDITIONS 10

Biriuk S., Shevchuk K.

CONCEPTUALIZATION OF EFFECTIVE TAX MECHANISMS OF FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE 14

Sergeeva O.

THE ESSENCE AND FEATURES OF PROVIDING THE COMPETITIVENESS OF THE GOODS 19

Davydyuk O., Marchuk L.

ORGANIZATIONAL-INSTITUTIONAL IMPERATIVES FOR IMPROVEMENT OF STATE REGULATION
ON THE PROTECTION OF ECONOMIC INTERESTS IN THE AGRARIAN AREA 23

Gaydarzhyys'ka O., Zaderaka N., Titarenko L.

DIFFERENCES IN ACCOUNTING BETWEEN IFRS AND GAAP 29

Lazebnik Iu., Prokhorova U.

INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINE IN TERMS OF INTERNATIONAL RATINGS 34

Movchanenko I.

BUSINESS MODEL: ESSENCE AND INNOVATION COMPOSITION 39

Dilbazi E.

FOREIGN CAPITAL IN THE BANKING SECTOR OF AZERBAIJAN: THE ECONOMIC AND LEGAL ASPECT 44

Andreev M.

FINANCIAL SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF INTELLECTUAL CLUSTERS AS A TOOL
FOR THE INTRODUCTION OF SCIENCE-INTENSIVE TECHNOLOGIES 50

Public administration

Olijnyk N., Krylova I.

QUESTIONS OF APPROVAL AND CERTIFICATION OF EMPLOYEES IN WATER SUPPLY AND WASTEWATER
SECTOR 55

Shamray N.

VOLUNTEER POTENTIAL FOR PUBLIC MONITORING IN THE PUBLIC SERVICES SYSTEM 61

Novikova N., Galitsky O., Grishova R.

STATE MECHANISMS OF REGULATION OF SOCIAL AND ECONOMIC PROVISION OF PERSONS
WITH DISABILITIES 66

Akimova L.

ANALYSIS OF TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE STATE ECONOMY AND THEIR IMPACT ON UKRAINE'S
ECONOMIC SECURITY 71

Kruk S.

ANALYSIS OF THE STATUS OF ORGANIZATIONAL AND LEGAL MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN THE SPHERE OF ENSURING NATIONAL SECURITY OF UKRAINE 76

Muts Luai Faisal

REGULATORY INFLUENCE ON INTEGRATING INTRODUCERS IN UKRAINIAN SOCIETY 79

Yevsyukov O.

SUPPORT OF THE STATE SOCIAL AND ECONOMIC SECURITY IN GLOBALIZATION CONDITIONS 85

Diachenko O., Kazarian G.

SOCIAL ORDER AS AN INSTRUMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE SYSTEM OF SOCIO-ECONOMIC
PROVISION OF PERSONS WITH DISABILITIES IN UKRAINE 89

Martyshyn D.

STATE MANAGEMENT ISSUES IN THE RELIGIOUS PHILOSOPHY OF THE XX CENTURY 94

Medvedchuk O.

ON IMPROVEMENT OF UKRAINIAN SELF-REGULATION LEGISLATION 102

Obraztsova V.

MECHANISM OF CHECKS AND BALANCES IN PUBLIC-MANAGEMENT RELATIONS 107

УДК 338.2:351.863

Л. М. Акімова¹,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів і природокористування,
Національний університет водного господарства та природокористування

DOI: 10.32702/2306-6814.2018.20.71

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

L. Akimova¹,
PhD in Economics, assistant professor, assistant professor of the Department of Finance and Environmental Sciences,
National University of Water and Environmental Engineering

ANALYSIS OF TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE STATE ECONOMY AND THEIR IMPACT ON UKRAINE'S ECONOMIC SECURITY

У статті розглянуто підходи щодо визначення поняття "економічна безпека". Визначено рівень та динаміку ВВП України за 2014–2017 рр. Виявлено причини різкого зниження реального ВВП України за аналізований період. Проаналізовано макроекономічні показники, зокрема інфляцію та виявлено причини, які спричинили інфляційні процеси в Україні. Охарактеризовано та проаналізовано курс гривні та наведено рівень девальвації. Визначено основні тенденції, які переважають у банківському секторі України, такі як підготовка до валютної лібералізації, розвиток високотехнологічних напрямів та активізація кредитування аграрного сектора і малого бізнесу та наведено їх характеристику. Охарактеризовано важливість банківських технологій в сучасному конкурентному середовищі. Виявлено та проаналізовано тенденції, які притаманні соціальній та демографічній сферам економіки України. Визначено глобальні тенденції та внутрішні тенденції для української економіки, які безпосередньо впливають на економічну безпеку України.

The article considers approaches to the definition of the concept of "economic security". The level and dynamics of Ukraine GDP for 2014–2017 years have been determined. The reasons of sharp decrease in real GDP of Ukraine for the analyzed period are revealed. The macroeconomic indicators, in particular, inflation, were analyzed and the reasons that led to inflationary processes in Ukraine were identified. The rate of the hryvnia has been characterized and analyzed and the level of devaluation is given. The main trends that prevail in the banking sector of Ukraine such as preparation for currency liberalization, the development of high-tech areas and activation of lending to the agricultural sector and small businesses are determined and their characteristics are listed. The importance of banking technologies in a modern competitive environment is characterized. The trends that are also inherent in the demographic spheres of the Ukrainian economy have been identified and analyzed. Global tendencies and internal tendencies for the Ukrainian economy are determined, which directly affect the economic security of Ukraine.

In the modern world, the problem of constructing an effective system aimed at ensuring economic security is one of the important factors concerning the stable and efficient functioning of the country's economic system. To achieve this effect, it is necessary to take into account certain trends in the development of the state's economy, since they can have both a positive and negative impact on Ukraine's economic security. However, there are certain criteria that help determine the state of the national economy, especially if these criteria go beyond, this directly poses a threat to the economic security of the country.

As a result of our research, we can draw conclusions that today in Ukraine negative trends in economic development predominate, which directly affect the socioeconomic, demographic, foreign economic and other areas, which in turn has a negative impact on the country's economic security,

¹ORCID: 0000-0002-2747-2775

since they are its components. In order to reduce the negative effect and further stable development of the Ukrainian economy, the government of the country should create a clear legislative base, support all spheres of public life of citizens, attract investments and implement programs of state support for various segments of the population.

Ключові слова: державне управління, економічна безпека, інфляція, ВВП, національна економіка, банк, імпорт, сальдо торгівлі, механізми державного управління.

Key words: public administration, economic security, inflation, GDP, national economy, bank, import, trade balance, mechanisms of public administration.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасному світі проблема побудови ефективної системи, яка б мала на меті забезпечення економічної безпеки займає одне з важливих факторів щодо стійкого та ефективного функціонування економічної системи країни. Для досягнення даного ефекту варто враховувати певні тенденції розвитку економіки держави, оскільки вони можуть здійснювати як позитивний, так і негативний вплив на економічну безпеку України. При цьому існують певні критерії, котрі допомагають визначити стан, в якому перебуває національна економіка, якщо вони виходять за межі, то це безпосередньо створює загрозу для економічної безпеки країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз тенденцій розвитку економіки держави та їх вплив на економічну безпеку країни знайшли своє відображення у працях таких науковців як: Л. Акімова, Б. Данилишин, С. Онишко, Т. Поснова, Г. Старостенко, М. Яковлева. Однак їх інтереси перебували більш у сфері визначення економічної безпеки держави з позиції теоретико-методологічних аспектів, тобто таке питання досконало не висвітлено, що й обумовило актуальність дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є аналіз тенденцій розвитку економіки держави та їх вплив на економічну безпеку країни, що дозволяє виявити вплив негативних чинників за основними складовими економічної безпеки, які призвели до зниження її рівня.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Економічна безпека країни є однією з важливих та ключових систем, у свою чергу вона є підсистемою національної безпеки, зважаючи на це вона має складну структуру, оскільки складається з певних складових. В працях багатьох дослідників ми можемо побачити такі структурні елементи з яких складається економічна безпека: сировинно-ресурсна безпека; воєнна; енергетична безпека; фінансова безпека; соціальна безпека; інно-

ваційно-технологічна безпека; продовольча безпека; зовнішньоекономічна безпека; макроекономічна безпека.

Економічна безпека сприяє створенню надійної та забезпеченої всіма необхідними засобами держави, захищеності національно-державних інтересів у сфері економіки [1, с. 19; 2]. Слід зазначити, що економічна безпека держави складається з різних видів безпеки в різних сферах господарювання: макроекономічна, фінансова, зовнішньоекономічна, інвестиційна, науково-технологічна, енергетична, виробнича, демографічна, соціальна, продовольча безпека. Тому основними загрозами економічній безпеці Україні на сучасному етапі є: високий рівень тіньової економіки, зростання інфляції і бюджетного дефіциту, зменшення валового нагромадження основного капіталу, зростання безробіття, несприятливий інвестиційний клімат, надто високий рівень державного боргу, неконтрольовані міграційні процеси, політична нестабільність тощо [3; 4]. Крім того, політика економічної безпеки визначається на основі певних принципів, які створюють політичну і правову базу для оцінювання зовнішніх і внутрішніх загроз, формування національних економічних інтересів і стратегії економічної безпеки [5; 6].

Л. Акімова вважає, що економічна безпека сприяє створенню надійної та забезпеченої всіма необхідними засобами держави, захищеності національно-державних інтересів у сфері економіки [1, с. 19].

Науковці Г. Старостенко, С. Онишко та Т. Поснова стверджують, що економічна безпека — це складна багатофакторна динамічна система, що виражається в її масштабах, структурі і технічному рівні [12].

Протягом 2014—2017 років на економіку України вплинув ряд негативних факторів, котрі пов'язані насамперед з війною на Сході України. Конфлікт на Донбасі призвів до зупинки та втрати потужного сировинного потенціалу. Виходячи з даних тенденцій варто визначити рівень ВВП (табл. 1).

З таблиці 1 ми бачимо, що реальний ВВП протягом 2014—2017 рр. мав тенденцію до зниження, у 2014 році цей показник скоротився на 201605 млн грн, у 2015 році знизився на 549168 млн грн, у 2016 році скоротився на 348752 млн грн, а в 2017 році знизився на 537333 млн грн, тобто спостерігається негативна тенденція. Причинами такого різкого зниження реального ВВП стали: переоцінка інвесторами геополітичних ризиків, відтік капіталу, посилення панічних настроїв населення і погіршення ділових очікувань, падіння цін на світових сировинних ринках, торговельні обмеження з боку Росії, стри-

Таблиця 1. Рівень ВВП України за 2014–2017 рр.

| № з.п. | Роки | Номінальний ВВП, млн грн | Реальний ВВП, млн грн | Абсолютне відхилення, млн грн |
|--------|------|--------------------------|-----------------------|-------------------------------|
| 1 | 2014 | 1566728 | 1365123 | -201605 |
| 2 | 2015 | 1979458 | 1430290 | -549168 |
| 3 | 2016 | 2383182 | 2034430 | -348752 |
| 4 | 2017 | 2982920 | 2445587 | -537333 |

Джерело: складено автором на основі [11].

мані фіскальна та монетарна політика, а також зниження купівельної спроможності населення. На нашу думку варто проаналізувати динаміку ВВП України за 2014–2017 рр. (рис. 1).

З рисунка 1 ми можемо побачити, що динаміка реального та номінального ВВП має тенденцію до зростання, але якщо проаналізувати відносне відхилення (%), то можна простежити наступну тенденцію: у 2014 році реальний ВВП порівняно з номінальним знизився на 12,9%, у 2015 році цей показник скоротився на 27,7%, у 2016 році реальний ВВП знизився на 14,6%, а в 2017 році скоротився на 18,0%.

Якщо проаналізувати макроекономічні показники, то варто відмітити те, що інфляція на споживчому ринку в цілому за 2017 рік хоча і перевищила рівень 2016 року та становила 13,7%, проте інфляційні процеси у 2017 році в основному були спричинені: специфічними обставинами у сільському господарстві (через нижчу врожайність окремих сільськогосподарських культур внаслідок несприятливих погодних умов у період вегетації, дозрівання та проведення збору; складну епізоотичну ситуацію у тваринництві); певною інерцією перенесення ефекту зростання витрат у виробництві на кінцеві споживчі ціни, який посилювався високою динамікою сировинних та продовольчих цін на світовому ринку [10].

Відносно стабільним був і курс гривні відносно долара США. В цілому за рік девальвація становила 4,9% (за 2016 рік знецінення склало 11,9%). Упродовж лютого–серпня 2017 року тривала ревальваційна динаміка обмінного курсу гривні (за цей період офіційний середньомісячний курс гривні до долара США ревальвував на 5,6%). Починаючи з вересня 2017 року відбувалося знецінення гривні до долара США (упродовж вересня–груд-

ня — на 7,3 %), обумовлене переважно дією тимчасових, у тому числі сезонних, чинників. Зокрема девальвація гривні була пов'язана зі зростанням попиту на неї в умовах підвищення цін на нафту на світовому ринку, активної купівлі українськими компаніями валюти для повернення та обслуговування кредитів перед нерезидентами. При цьому платіжний баланс країни був зведений з профіцитом у розмірі 2,6 млрд дол. США, міжнародні резерви НБУ зросли до 18,8 млрд дол. США, дефіцит державного бюджету не перевищив межі, визначені законом, і становив 47,9 млрд грн. (1,6% від ВВП) [10].

За даними НБУ у IV кварталі 2017 року індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців склав 115,2% (у III кварталі 2017 року — 117,4%). Високі темпи зростання економічної активності підприємств зберігались завдяки очікуваному ними зростанню загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва та збереженню високих показників щодо інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар. Тенденцію до поступового зміцнення конкурентних переваг України у міжнародному середовищі засвідчило покращення позицій України у рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності (ГІК) 2017/2018 (на 4 пункти до 81 місця серед 137 країн світу) [10].

Водночас в умовах застосування положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, які регламентують питання вільної торгівлі, відбувалось збільшення вартісних обсягів експорту товарів до країн ЄС — за 2017 рік на 31,9% (питома вага в загальному обсязі експорту товарів — 35,4%).

Вартісні обсяги імпорту товарів та послуг збільшились на 18,1%, порівняно з 2016 роком. При цьому найбільшу питому вагу в імпорті товарів займають товари інвестиційного призначення (за групою "Машини, устаткування, транспортні засоби та прилади" — 27,6%, обсяги імпорту зазначених товарів збільшились на 30,9%). Тобто йде модернізація економіки та закладається основа для економічного розвитку в майбутньому. Це позитивна тенденція. Вартісні обсяги імпорту товарів з країн ЄС зросли на 22,7% (питома вага в загальному обсязі імпорту товарів — 37,4% за 2017 рік). Загалом негативне сальдо торгівлі товарами та послугами за 2017 рік становило "мінус" 6848 млн дол. США [7].

На нашу думку, варто також проаналізувати банківський сектор країни. Головними тенденціями в якому є: підготовка до валютної лібералізації, розвиток високотехнологічних напрямків та активізація кредитування аграрного сектора і малого бізнесу. Лібералізація дозволяє банкам та їх клієнтам пришвидшити проведення операцій та зробити дану процедуру ефективнішою. Наприклад, з 1 травня змінився розмір валютної позиції банків, що дає їм можливість торгувати іноземною валютою у великих обсягах. Це дозволяє міжбанківському ринку ефективніше згладжувати коливання, що виникають, завдяки різниці в обсягах валюти, яка купується і продається [14].

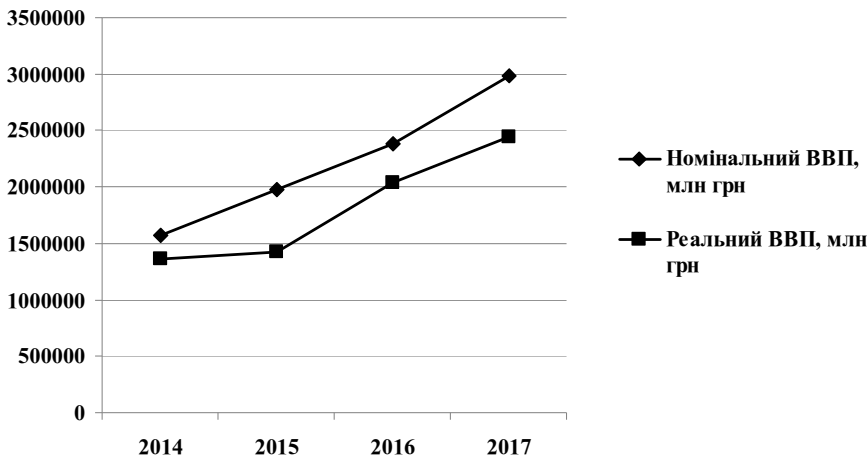


Рис. 1. Динаміка ВВП України за 2014–2017 рр.

Джерело: складено автором на основі [11].

Напередодні лібералізації Національний банк посилив контроль за операціями. Відповідні угоди з Євросоюзом передбачають, що країна залишається під контролем з боку більшості солідних світових організацій через війну і високий рівень корупції.

На сьогодні українські банки вже перебувають у конкурентному середовищі між собою, зокрема, це пояснюється тим, що банк хоче примножити свої прибутки. Окрім цього, банки в Україні конкурують також, з електронними гаманцями різноманітних платіжних систем та мобільних операторів. На вітчизняному ринку доступні платіжні технології Google Pay та Android Pay. У 2018 році в Україні з'явився Apple Pay, тому саме через це банкам доводиться все більше інвестувати в технології. Банки також зацікавлені малим та середнім бізнесом на аграрному ринку. Для країн Європейського Союзу та Сполучених Штатів Америки саме невеликі підприємці становлять основу добробуту, через це підтримка цього сектору важливе стратегічне завдання.

Зокрема Кабінет Міністрів України схвалив програми підтримки аграрного сектору за ключовими напрямками у рамках Державного бюджету на 2018 рік. Загальна сума підтримки складе 6,3 млрд грн проти 5,5 млрд грн у минулому році. Саме за допомогою банків здійснюватиметься компенсація частини тіла кредиту, залученого на будівництво тваринницьких комплексів, що формує ефективну ставку на рівні 3%, відшкодування вартості введених в експлуатацію тваринницьких комплексів, збудованих за власний кошт інвестора, а також здешевлення до 3% позик для проектів, що реалізуються в сфері аквакультури, вівчарства, козівництва тощо [9].

Якщо аналізувати соціальну сферу, то для неї характерні такі тенденції: заклади, які функціонують у такій сфері зумовлюють соціальний ефект, який досягається за рахунок наданих послуг. Звісно, з одного боку, це є позитивною тенденцією, але з іншого їхні інтереси не перебувають знаходять свого відображення у прагненні примножити свої прибутки. Але варто пам'ятати, що для ефективного та стабільного функціонування потрібні вагомні капіталовкладення. В цій сфері більшого розповсюдження та становлення займають приватні заклади охорони здоров'я та освіти, телерадіокомпанії, кінотеатри, шоу-бізнес, видавництва та інші. Оскільки вони є комерційними суб'єктами ринку, то їх діяльність спрямована на максимізацію прибутку, що є позитивною тенденцією, за допомогою цього вони можуть вдосконалювати якість наданих послуг, але, з іншого боку, вони можуть звести значення соціального ефекту нанівець.

Однією з головних складових, які впливають на економічну безпеку є демографічний чинник. Від розвитку демографічного сектору залежить чисельність населення, що в свою чергу впливає на розвиток трудового потенціалу, що в результаті безпосередньо впливає на величину сукупного національного доходу. За даними Держстату, в Україні в січні 2018 року народилось 302 тис. дітей, у той час як у січні 2017 року цей показник становив 305 тис. За січень поточного року було зафіксовано природне зменшення населення — 236 тис. осіб, тоді як за аналогічний період минулого року природне зменшен-

ня становило 276 тис. осіб. При цьому кількість осіб, які приїхали до країни, перевищила кількість тих, хто виїхав із країни на 2175 осіб, за січень 2017 року цей показник становив 1421 особа [8]. Дані показники свідчать про негативну тенденцію розвитку та подальшого забезпечення економічної безпеки країни. Важливою проблемою в цьому секторі економіки є також трансформація вікової структури населення, зокрема зростання питомої ваги осіб старших вікових груп, тобто можна говорити про старіння нації, яке в свою чергу здійснює тиск на ринок, тобто товаровиробники будуть повинні змінити асортимент продукції та рівень цін.

Виходячи з вищеведеного аналізу тенденцій розвитку економіки держави, варто визначити глобальні та внутрішні тенденції для української економіки, які безпосередньо впливають на економічну безпеку України. До глобальних негативних тенденцій відносять:

- збільшення ставки Федерального резервного банку від 2,2% до 2,5% [13];
- зростання зовнішнього боргу України;
- девальвація гривні;
- не вчасна реструктуризація боргу.

До внутрішніх негативних тенденцій для української економіки належать:

- високий рівень інфляції;
- девальвація гривні;
- дефіцит держбюджету;
- війна на Сході України;
- корупція;
- старіння нації;
- збільшення витрат для комерційних закладів соціальної сфери;
- зменшення витрат на впровадження технологій в банківській сфері;
- зниження реального ВВП.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Отже, з вищепроведеного аналізу ми можемо зробити висновки про те, що на сьогодні в Україні переважають негативні тенденції розвитку, які безпосередньо стосуються соціально-економічної, демографічної, зовнішньоекономічної та інших напрямів, що в свою чергу здійснюють негативний вплив на економічну безпеку країни, оскільки саме вони є її складовими. Для зниження негативного ефекту та подальшого стабільного розвитку економіки України, уряд країни повинен створити чітку законодавчу базу, здійснювати підтримку всіх сфер суспільного життя громадян, залучати інвестиції та впроваджувати програми державної підтримки різних верств населення.

Література:

1. Akimova L. M. Role and place of economic security in the system of state regulation providing for national security of Ukraine / L.M. Akimova // Public management: collection. — № (12). — February 2018. — Kyiv: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018. — Р. 15—27.
2. Акімова Л. Державне регулювання фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання /Л. Акі-

мова, А. Лисачок // ДП "Видавничий дім "Персонал" № 5 (10). — 2017. — С. 16—28.

3. Акімова Л.М. Теоретичні основи державного управління розвитком національної безпеки / Л.М. Акімова // Державне управління: удосконалення та розвиток: електронне наукове фахове видання. — 2015. — № 5. — Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1210>

4. Акімова Л.М. Етапи становлення економічної безпеки держави: зарубіжний та вітчизняний досвід / Л.М. Акімова // Державне управління: удосконалення та розвиток: електронне наукове фахове видання. — 2016. — № 8. — Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1246>

5. Акімова Л.М. Сутнісна характеристика основних загроз в економічній безпеці держави / Л.М. Акімова // Державне управління: удосконалення та розвиток: електронне наукове фахове видання. — 2016. — № 10. — Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247>

6. Akimova L.M. State regulation of the financial services market in Ukraine / L.M. Akimova, A. V. Lysachok // Public management: collection. — № 1 (11). — January 2018. — Kyiv: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018. — P. 29—45.

7. Данилишин Б. Узагальнюючі тенденції розвитку України за 2017 рік — які маємо позитиви? [Електронний ресурс] / Б. Данилишин // Укрінформ. — 2018. — Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2396644-uzagalnuuci-tendencii-rozvitku-ukraini-za-2017-rik-aki-maemo-pozitivi.html>

8. Демографічна ситуація в Україні: дітей народжується дедалі менше [Електронний ресурс]. — УНІАН — 2018. — Режим доступу: <https://www.unian.ua/health/country/10048904-demografichna-situaciya-v-ukrajini-ditey-narodzhuyetsya-dedali-menshe.html>

9. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>

10. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>

11. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://minfin.com.ua>

12. Старостенко, Г. Національна економіка: навч. посіб. [Електронний ресурс] / Г. Старостенко, С. Онишко, Т. Поснова. — К.: Ліра, 2011. — Режим доступу: http://pidruchniki.com/1344061444697/ekonomika/natsionalna_ekonomika_ekonomichna_bezpeka

13. Українська економіка-2018: ризики, виклики та можливості [Електронний ресурс]. — Сьогодні. — 2018. — Режим доступу до ресурсу: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/ukrainskaya-ekonomika-2018-riski-vyzovy-i-vozmozhnosti-1103384.html>

14. Яковлеєва М. Чого чекати від банків: основні тренди 2018 [Електронний ресурс] / М. Яковлева // Економічна правда. — 2018. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/05/8/636624/>

References:

1. Akimova, L.M. (2018), "Role and place of economic security in the system of state regulation providing for national security of Ukraine", Public management: collection, vol. 12, pp. 15—27.

2. Akimova, L.M. (2017), "State regulation of financial and economic safety of subjects of economic activity", DP Publishing House Personnel, vol. 5, pp. 16—28.

3. Akimova, L.M. (2015), "Theoretical Foundations of Public Administration for the Development of National Security", Public administration: improvement and development: an electronic scientific specialized publication, [Online], vol. 5, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1210> (Accessed 2 July 2018).

4. Akimova, L.M. (2016), "Stages of formation of economic security of the state: foreign and domestic experience", Public administration: improvement and development: an electronic scientific specialized publication, [Online], vol. 8, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1246> (Accessed 5 July 2018).

5. Akimova, L.M. (2016), "Essential characteristics of the main threats to the economic security of the state", Public administration: improvement and development: an electronic scientific specialized publication, [Online], vol. 10, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247> (Accessed 10 July 2018).

6. Akimova, L.M. and Lysachok, A. V. (2018), "State regulation of the financial services market in Ukraine", Public management: collection, vol. 1(11), pp. 29—45.

7. Danylyshyn, B. (2018), "Generalizing trends of Ukraine's development in 2017 — what are we positive?", Ukrinform, [Online], available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2396644-uzagalnuuci-tendencii-rozvitku-ukraini-za-2017-rik-aki-maemo-pozitivi.html> (Accessed 24 July 2018).

8. Information agency (2018), "Demographic situation in Ukraine: children are born less and less", available at: <https://www.unian.ua/health/country/10048904-demografichna-situaciya-v-ukrajini-ditey-narodzhuyetsya-dedali-menshe.html> (Accessed 22 July 2018).

9. Official site of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine (2018), available at: <http://minagro.gov.ua> (Accessed 20 July 2018).

10. Official site of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2018), available at: <http://www.me.gov.ua> (Accessed 24 July 2018).

11. Official site of the Ministry of Finance of Ukraine (2018), available at: <http://minfin.com.ua> (Accessed 22 July 2018).

12. Starostenko, G. National Economy: Teaching Methods. [Electronic Resource], G. Starostenko, S. Onyshko, T. Podsnov, K.: Lira: 2011, Access mode: http://pidruchniki.com/1344061444697/ekonomika/natsionalna_ekonomika_ekonomichna_bezpeka

13. The official website of the newspaper today (2018), "Ukrainian Economy-2018: Risks, Challenges and Opportunities", available at: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/ukrainskaya-ekonomika-2018-riski-vyzovy-i-vozmozhnosti-1103384.html> (Accessed 24 July 2018).

14. Yakovleeva M. (2018), "What to expect from banks: main trends 2018", Ekonomichna pravda, available at: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/05/8/636624/> (Accessed 23 July 2018).

Стаття надійшла до редакції 24.07.2018 р.